

Fylkestingets behandling:

Fylkesvaraordfører Siv Henriette Jacobsen (Ap) overtok ledelsen av forhandlingene under behandlingen av spørsmålet.

Representanten Erik Skauen (MDG) framsatte følgende spørsmål:

Det er en tydelig utvikling i løpet av de siste årene at baner får sitt gress eller grusdekke byttet ut med kunstgress, også i Østfold. Og flere skal det bli. Norge er et av de landene i verden med flest kunst-gressbaner per innbygger, og det har vært en markant økning i antall baner de siste 10 til 20 åra.

Kunstgress er lettere å vedlikeholde enn gressbaner og gir også en forutsigbarhet med tanke på underlag og hvordan ballen spretter. Imidlertid ser det ut som om kunstgress har sin pris. Som fyll i «gresset» på kunstgressbaner brukes i stor grad gummigranulater, som oftest av oppmalte bildekk. Disse inneholder miljøgifter som PCB, PSAH, ftalater og alkylfenoler, stoffer vi ellers i samfunnet prøver å begrense spredningen av.

Alle foreldre til fotball glade barn kjenner problemet med granulater som «rømmer» fra banene, og havner i vaskemaskin, på barnerom og til og med i maten. Hvor stort omfanget av denne «rømmingen» er, blir først klart når forskning viser at en gjennomsnittlig bane mister 1 tonn granulater i året! Erfaring fra Drammen viser at man bare klarer å samle opp ca 1/3 av granulaten som blir borte fra banene. Bare Drammen kommune har etterfylt 41 tonn granulater i 2015 (Gulskogen, Konnerud, Åssiden bane).

Granulatene havner ikke bare hjemme hos den enkelte fotballspiller, men også gjennom avrenning til vassdrag. Miljødirektoratet gjør på sine nettsider oppmerksom på at lekkasje av miljøgifter fra bilgummigranulat på utendørsbaner, kan medføre en miljørisiko lokalt. Kunstgress er en mulig stor kilde til mikroplast og gummi fra kunstgressbaner går rett i naturen som ukontrollert miljøutslipp.

I Trondheim tar kommunen nå prøver systematisk av grunnen under nyanlagte parker for å dokumentere hvor store mengder miljøgifter som lekker ut i grunnen fra gummien før de en gang skal byttes ut i fremtiden. I Os kommune måtte en kunstgressbane på Søfteland utarbeide nye rutiner for snørydding på grunn av for stor avrenning til omliggende vassdrag. I tillegg bidrar granulaten til å øke andelen mikroplast i hav og vassdrag, noe vi vet er et økende miljøproblem.

Også for enkeltindividet kan granulaten muligvis innebære en helserisiko. Problemstillingen om hvorvidt det er trygt for barn og unge å spille på denne type baner, har også blitt aktualisert siste tiden. I USA og Storbritannia ønsker myndighetene å sette i gang granskning etter at det har vært reist spørsmål om økt kreftforekomst hos barn og unge som spiller mye på kunstgress. Her hjemme har også fotballspillernes interesseforening, NISO, nylig anmodet om at man får en nasjonal granskning av om fotballspillere som spiller mye på kunstgress, har høyere kreftrisiko.

Spørsmål til fylkesordføreren:

1. Er det i dag effektiv beskyttelse mot avrenning av granulater til vassdrag i Østfolds kommuner?

2. Hvilke av Østfolds kommuner har, i likhet med Trondheim kommune, gjort en helsefaglig vurdering av om det er økt helserisiko for barn og unge som spiller på kunstgressmatter?

Interpellantens forslag til vedtak:

1. Fylkestinget ber kommunene vurdere bruk av miljøvennlig granulat (ikke av gamle bildekk) for sine nye kunstgressbaner, kunstgressbaner som bytter til nytt kunstgress, og baner som skal få nytt fyll.
2. Fylkestinget oppfordrer kommunene til å utarbeide handlingsplaner for å forhindre avrenning av granulater til vassdrag.
3. Fylkestinget ber fylkesrådmann ved tildeling av midler om å anmode kommunene at det under utarbeidelse av anlegg lages handlingsplaner for å forhindre og håndtere avrenning av granulater til vassdrag på det enkelte anlegg.
4. Fylkestinget ber fylkesrådmann ta initiativ overfor nasjonale helsemyndigheter for å få avklart om det foreligger økt helserisiko for barn og unge ved å spille på kunstgressbaner.

Fylkesordfører Ole Haabeth (Ap) besvarte interpellasjonen slik:

Erik Skauen, fylkestingrepresentant for miljøpartiet de grønne, har stilt to spørsmål vedrørende de miljømessige og helsemessige konsekvensene ved bruk av gummigranulat på kunstgressbaner for fotball:

1. **Er det i dag effektiv beskyttelse mot avrenning av granulater til vassdrag i Østfolds kommuner?**
2. **Hvilke av Østfolds kommuner har, i likhet med Trondheim kommune, gjort en helsefaglig vurdering av om det er økt helserisiko for barn og unge som spiller på kunstgressmatter?**

Fylkesordførers innhenting av bakgrunnsinformasjon (innledning til svaret på spørsmålene):

Det har i den senere tid vært flere medieoppslag knyttet til innfyllsmateriale (granulat) i kunstgressbanene, der fokuset i likhet med denne interpellasjonen har vært på granulatets mulige negative påvirkning på både helse og miljø.

Som Erik Skauen påpeker i sin interpellasjon, så har det vært en markant økning i antall kunstgressbaner for fotball i Østfold som i resten av landet, de siste 10-20 årene. I Østfold finnes det i dag i overkant av 50 registrerte kunstgressbaner (idrettsanleggsregisteret), der 14 av totalt 18 Østfoldkommuner har en eller flere kunstgressbaner innenfor sin kommunegrense.

Med tanke på **helsrisikoen** knyttet til disse banene, gjennomførte Norges Fotballforbund og Kultur- og kirkedepartementet (KKD) i 2004 en omfattende analyse av innholdet i kunstgress og kunstgressgranulat, herunder granulat av brukte bildekk. Analysen ble utført av SINTEF Byggforsk. På bakgrunn av denne analysen gjorde Nasjonalt folkehelseinstitutt og Radiumhospitalet i 2006 en vurdering av helsrisikoen for fotballspillere. I følge denne rapporten foreligger det ingen grunn til å anta at bruken av resirkulert gummigranulat medfører økt helsrisiko. Det ble imidlertid tatt forbehold når det gjelder utvikling av astma og luftveisallergi. Det ble konkludert med at de eksponeringsmengder som er beregnet for benzen og PAH, ikke representerer noen økt kreftrisiko. Rapportens anbefalinger er, basert på

en samlet vurdering og etter «føre var prinsippet», likevel å ikke benytte resirkulert gummigranulat (oppmalte bildekk) ved påfyll/utskifting av granulat på norske baner.

I følge Norges fotballforbund(NFF) er det gjort en rekke forskning på granulater i mange land, også etter det ovennevnte forskningsprosjektet, uten at denne forskningen har vist at gummigranulat medfører helseskade. Fagmiljøene følger denne forskningen, noe også FIFA gjør. Skulle nye forskningsresultater vise at granulat kan medføre helsefare, vil det umiddelbart bli tatt affære. Kulturdepartementet har ikke tatt inn noe om denne problemstillingen i bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Disse bestemmelsene definerer krav til anlegg som søker spillemidler.

Med tanke på de **miljømessige konsekvensene** ved bruk av gummigranulat, så er dette et høyaktuelt og voksende problem. I følge miljødirektoratet kan gummigranulat fra kunstgressbaner være den nest største kilden til mikroplasttilførsel til sjøen fra land. Kunstgressbaner kan stå for cirka 1500 tonn mikroplast hvert år, men det er foreløpig uvisst hvor mye av dette som til slutt ender opp i ferskvann eller i havet.

I følge NFF har de lenge anbefalt baneiere om å samle opp granulat som kommer utenfor banen og å gjenbruke, eller deponere det på godkjent mottak. NFF formidler dette på alle seminarer og kurs de arrangerer eller deltar på, og de har også skrevet en del om dette i sin infofolder og Kunstgressboka (veileder for kunstgressbaner, utgitt i samarbeid med Kulturdepartementet og NFF) som er en veiledning om bygging, drift og vedlikehold av kunstgressbaner. Mange baneiere er flinke til å samle opp granulat utenfor banen, men det gjøres fortsatt ikke nok. Problemet kan reduseres betraktelig med god planlegging når banen bygges og når den vedlikeholdes. Mye av granulatet som forsvinner fra banene skyldes brøyting for vinterdrift. Det anbefales deponier for snøen som brøytes bort, for å få kunne samle opp og resirkulere granulatet.

Fylkesordførers svar på spørsmålene

Spørsmål 1

Det er i dag så vidt fylkeskommunen vet, ingen effektiv beskyttelse mot avrenning av granulater i Østfolds kommuner, men problemstillingen er satt på dagsorden. Østfold Fylkeskommune er norsk prosjektleder i «Ren Kystlinje», som er et interreg-prosjekt som sikter på å redusere mengde søppel i havet, og å redusere tilførsel av nytt avfall. Råde, Hvaler, Fredrikstad, Moss og Rygge kommuner er med i Ren kystlinje. I denne sammenheng regnes granulater fra kunstgressbaner som en stor kilde til mikroplast i vassdrag, og det er stort fokus på å redusere avrenninga til vann og sjø.

Østfold fylkeskommune er vannregionmyndighet etter vannforskriften i vannregion Glomma. Vannforskriftens generelle mål om «god tilstand», betyr at all påvirkning på vassdrag og sjø som er med på å reduser tilstanden, må fjernes eller reduseres til et akseptabelt nivå. Avrenning av granulater er i denne sammenheng til nå ikke tatt med, men vil trolig tas med i neste planperiode.

Spørsmål 2

Nasjonalt folkehelseinstitutt og Radiumhospitalet gjorde i 2006 en vurdering av helserisikoen for fotballspillere, der de konkluderte med at gummigranulat fra kunstgressbaner ikke medfører økt helserisiko. I verste fall kunne det være økt risiko for astma og andre

luftveispilager, knyttet til innendørs kunstgressmatter. Det ble i den samme rapporten konkludert med at eksponeringsmengden som er beregnet for benzen og PAH ikke representerer noen kreftrisiko. Det ble likevel anbefalt å ikke benytte resirkulert gummigranulat (oppmalte bildekk) ved påfyll/utskifting av granulat på norske baner.

Etter hva fylkesordføreren kjenner til, så er det **ikke gjort noen egne helsefaglige vurderinger** i noen av Østfolds kommuner knyttet til helserisikoen for barn og unge som spiller på kunstgressmatter.

Fylkesordførerenes sluttkommentar:

Fylkesordføreren mener at det i fremtiden må rettes et sterkere søkelys mot bruken av gummigranulat på kunstgressbaner. Store mengder «forsvinner» fra hver eneste bane, hvert eneste år. Det gir grunn til bekymring. Fylkesordfører vil oppfordre fylkesrådmannen til å følge opp problemstillingen rundt gummigranulater i relevante regionale og nasjonale fagfora, og holde seg oppdatert om ny kunnskap på området.

Østfold fylkeskommune bør i tiden fremover følge opp problemstillingen med kommunene i Østfold, ved å bidra med og formidle oppdatert kunnskap angående helse- og miljøutfordringer knyttet til infrastruktur for idrett og friluftsliv, herunder kunstgress og bruk av gummigranulater.

Fylkesordfører Ole Haabeth (Ap) framsatte følgende forslag:

Interpellasjonen oversendes fylkesrådmannen som bes om å framlegge en sak om problemstillingen.

Votering:

Fylkesordførerenes forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Fylkestingets vedtak 26.10.2016:

Interpellasjonen oversendes fylkesrådmannen som bes om å framlegge en sak om problemstillingen.

Følgende hadde ordet i saken: Erik Skauen, fylkesordfører Ole Haabeth, Rune Fredriksen og May Hansen.